

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostor: 2657 & Lawdale av.
Office of publication: 2657 So. Lawdale ave.
Telephone: Lawdale 4633.

LETO—YEAR XIV. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 4. januarja (Jan. 4) 1921. Subscription \$5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 2.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

OLJNI TRUST JE POGOLTNIL BOGA-TO OLJNO POLJE.

STANDARD OIL KOMPANIJA JE KUPILA OLJNO POLJE S. P. ŽELEZNICE.

Tako je končal boj za posest oljnega polja, ki ga ameriškiemu ljudstvu.

Washington, D. C. — Zgodilo se je, kakor je bilo pričakovati, da se izvrši s oljnim poljem Southern Pacific železnice, vrednim šest sto tisoč dolarjev, da lastniške pravice preidejo na privatne bizniske interese. Zgodilo se je vse legalnim putem, tako da Hardingova administracija ne bo mogla zahtevati, da se to oljno polje vrne ameriškiemu ljudstvu, ki je pravi lastnik tega oljnega polja.

Oljno polje je bila navidezna lastnina Southern Pacific železnice družbe. Zdej je pa to polje ločeno od druge železniške lastnine. Kako je bilo to mogoče? Standard Oil kompanija je "kupila" to polje od železniške družbe za šest sto tisoč dolarjev.

Kako se je to zgodilo? Prav e-ostavno. Legalno in advokatsko lo je izvršila advokatska trdva, katere član je William G. McAdoo. Palmer je vstopil v Wilsonov kabinet že po tem, ko so mu ljni interesi ponudili službo. Po-ustil je pravdo zaradi oljnega polja s železniško družbo, ko se a zdela, da vlada zanesljivo do- tožbo, tako kot je napovedal Clifford Pinchot. Zdi se, da zdaj končna delo McAdoo, bivši član kabineta.

Preprosto ljudstvo tega ne ra-ume. Bilo je veliko vpitja, vsi samiki križem Združenih držav no svojočasto kritiki, da je oljno polje lastnina ameriškega ljud-stva, ki si ga po vsej krivici lasti Southern Pacific železniška druž- ba. Z velikim krikom je bila na- povedana tožba proti železniški družbi, a še glasneje je bilo po- ročilo, da vlada prav zanesljivo dobi tožbo. Naenkrat je nastala tihota, sodnijsko postopanje je bilo ustavljeno, in zdaj je nepri- čakovano svet izvedel, da se je izvršila legalna lastninska trans- akcija in da lastnik tega oljnega polja postane Standard Oil druž- ba. Velebizniško časonisje poro- ča o tej legalni lastninski trans- akciji le toliko, kolikor se mu zdi vredno poročati, ali toliko, kol- kor razumejo le tisti, ki so študi- rali "pravo" na univerzah. Ka- ko naj ljudstvo potem razume to transakcijo?

LINČARJI SO IZVRŠILI SVOJE ČRNO DELO.

Jonesboro, Ark. — Ulična dr- hal je vdiral v okrajno ječo in iz nje privlekla zamorca Wade Thomasa, obtoženega, da je u- strelil policaja Elmer Raglanda, ki je zalotil igralce na kocke. Drhal, ki je narasla na štiri sto glav, je vlekla svojo žrtev v sve- čeni procesiji skozi mesto, dok- ler ni dospela ven iz mesta. Zu- naj mesta so obesili zamorca na hrbojavi drog in pri tem de- janju so se vršile znane linčarske sirovosti.

KAJ SE STORI ZARADI ŽGA- NJA.

Elizabeth, N. J. — James Do- olin, hotelir, je odklonil James McGormieku, policaju v Garwo- du, častico šganja, za katero ga je prosil. Policaj je potegnil po odklonitvi samokres in ustrelil hotelirja v trebuh. Hotelirja so prepeljali na smrt ranjenega v bolnišnico, policaj je pa moral za omrežje.

VRHNE.

Chicago in okolica: V sredo ne- stalno in morda def. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 41, najnižja 34. Sonce izide ob 7:18, zaide ob 4:30.

"VPRAŠANJE STAVKE" SE ENOSTAVNO REŠI NA TALE NAČIN.

Chicago, Ill. — Vodstvo Penn- sylvanske železniške družbe je imenovalo razsodišni odbor, v ka- terem bodo enako zastopani želez- ničarji in upravitelji. Namen od- bora je — pravi družba — da re- šuje vsa sporna vprašanja med družbo in železničarji in vsled te- ga je upati — se tolaži družba — da je stavka postala nepotrečna enkrat za vselej.

HARDINGOVI POGOJI ZA PRIZNANJE MEHIKE.

Novi predsednik polije Obregonu noto takoj po 4. marcu.

MEHIKA MORA ZAVRSTITI JA- PONSKE ASPIRACIJE.

Washington, 3. jan. — Bodoči predsednik Harding bo storil ko- rake za priznanje mehiške vlade takoj po svojem ustoličenju 4. marca. Harding pošlje noto mehi- škemu predsedniku s pogoji, na podlagi katerih bo nova ameriška vlada pripravljena priznati Obre- gonovo vlado.

V tukajšnjih republikanskih krogih pravijo, da Harding ne pri- pozna Obregonove vlade, ako bo Obregon podpiral japonske aspi- racije v Mehiki. Vse koncesi- je, ki jih je dala mehiška vlada Japoncem v spodnji Kaliforniji, v Magdalenem zalivu in na za- padnem obrežju Mehike, katere se lahko uporabijo za militaristi- ne baze, morajo biti preklicane.

Ameriški državni department ima podatke, da so Japonci do- segli več tajnih koncesij za časa Carranzove vlade, toda mehiške oblasti zanikajo te vesti.

PROFESOR CLARK O TUJE- ZEMOVI.

Detroit, Mich. — Profesor Clark, ki podučuje na univerzi v Chicagu, je govoril na odprtem forumu centralne višje šole o a- merikanizaciji. Dejal je, da je treba prirediti z amerikanizacijo dandanes pri tistih domačih, ki mislijo, da je človek inferijoren zaradi tega, ker ne govori angle- ščine.

"V skupini za skupino je tuje- zemec navadno enak ali pa bolj- ši od domačina v tej deželi, ki ima že dve ali tri generacije za sabo", je rekel profesor Clark". Jezik ni vsa izobrazba pri po- duku. Na pr. razred za razredom, Japonci se neustajno nam enaki, čeprav proti njim prevladujejo predsodki. Italijanski, madžarski ali poljski delavci ima v u- metnosti, godbi in drugih finih rečeh več izobrazbe kot njegov ameriški tovarš, ki hodi isto živ- ljensko pot."

Kritiziral je linčanje in omenil, da je število državljanov veliko, ki nimajo nobenega spoštovanja do zakonov. Dejal je, če bi se kaj takega zgodilo v Rusiji, bi se krohotali in rekli, da je tam civi- lizacija še nizka.

Končno je pa povdarjal, da i- mamno pravico, da smo na nekaj ponosni, ali človek, ki misli, da je boljši od tujcemca istega stanu, ni pravi Američan.

ZAMORCI SO ODPRELI SVOJO BANKO.

Chicago, Ill. — Zamorci so od- pri svojo prvo banko v tem me- stu. Glavnica znaša sto pet in dva tisoč dolarjev.

WILSON, KRALJ IN KARDI- NAL.

Washington, D. C. — Predsed- nik Wilson je poslal hrbojavno novoletno voščilo kardinalu Gib- bonu v Baltimore, češče mu hi- tro okrevanje. Istočasno je Wi- son prejel gorko novoletno vošč- lo od angleškega kralja. — Kar- dinal, kralj in Wilson! Nuff sed!

PESEM O BOLJŠIH ČASIH SE PONAVLJA.

PO PRAZNIŠKIH NI BILO PRI- ČAKOVATI KAJ DRUGEGA.

Ali za delavce menda še ne bo ta- ko kmalu boljših dni.

Chicago, Ill. — Sredi trganja delavske mezdje in neprostopol- nih delavskih posušnic prihaja zo- pet glas v javnost, da se je od- bor zvezne rezerve izrazil, da se stopnjuje obrne na bolje. Se- danji položaj se zagovarja, da je to naravna prikazen izravnave, ki je logično sledila vojni.

Velebizniško časonisje modru- je, da delavske mezdje padajo, a da padajo tudi cene. Dogodki do praznikov pa govore, da so de- lavske mezdje neorganiziranih de- lavcev res padle, da je bilo veliko delavcev vprav pred prazniki od- slovitih, ali cen v prodaji na drobno niso padle tako daleč, da bi opravičile padanje delavske mezdje.

Cene so padle v trgovini na de- belo, niso pa padle v trgovini na drobno. Delavci se zdaj ž-rtvev profitarstva. Ko so v voj- nem času pričele plezati cene v trgovini na debelo navzgor, niso branjevi, kramarji in drugi tr- govci na drobno čakali, da jim poklejo zaloge, ki so jih napravili po nizkih cenah, ampak so takoj podražili svoje blago. Zdej pa pravijo trgovci na drobno, da še niso posle zaloge blaga, ki so ga kupili po visokih cenah, in zaradi tega ne morejo znižati cen. Koli- ko časa bodo trgovci na drobno igrali to igro, ne more nihče po- vedati, ker danes lahko trgo- vci, ki prodajajo blago na drobno, še vedno kriče, da zaloge blaga še niso pošle.

Najbolj hudo so prizadeti in- dustrijski delavci na vzhodu. Tam so jim bolj trkali mezdje kot drugje in največ so jih odslavili iz tovarn. Tam na vzhodu je celo pet in dvajset odstotkov organi- ziranih delavcev brez dela. O tem je bilo poročano že sredi decem- bra. Zdej je pa položaj še huji, kajti vsakdanje vesti so se gla- sile, da še omejujejo delavno moč v industrijskih podjetjih.

V srednjem zapadu je položaj nekoliko boljši, ni pa dovoljen, kajti vsako industrijsko mesto ima svojo brezposelno armado, ki je v enem mestu večja, v dru- gem pa manjša. V srednjem za- padu so najbolj prizadete tele industrije: Lesna, krojaška, ko- vinska in pohištvena. Mezde pa niso bile tako znižane še doslej kot na vzhodu.

Farmarji so povsod hudo pri- zadeti zaradi padanja cen v trgo- vini na debelo. Za poljske pridel- ke so prejeli nizke cene, življen- ske potrebščine so pa morali pla- čati po visokih cenah. Le biznismani se nimajo prito- žiti nikjer. Mogoče so malo manj prodali kot lani, a visoke cene so jim prinesle lep dobiček, tako da so prav zadovoljni s položajem in jim ni treba gledati s strahom v bodočnost kot delavci in kmeti.

POPLAVE IN ZEMELJSKE DRČE V OREGONU.

Portland, Ore. — Sem so do- šla poročila iz raznih krajev o silnih nalivih, poplavih in ze- meljskih drčah.

Seattle, Wash. — Reka White je narasla vsako minuto skoraj za tri čevlje in končno je med Oril- lo in Kentom prestopila bregove in poplavlila bližnje okolice. Far- marji so z živino vred bežali na visok svet. Na tisoče akrov sveta je pod vodo.

ŽEP NI ŠERABRA ZA DINA- MIT.

Uniontown, Pa. — Frank Pe- lone, predelavec v rudniškem hlevu je dal kos dinamita v te- lovnikov žep. Brenila ga je mula, dinamit je eksplodiral, Pelone je bil raztrgan na kose in hlev se je podrl.

ZAHTEVE HIŠNIKOV SO LE POMAGALE STRANKAM.

Chicago, Ill. — Policijski načel- nik Fitzmorris, ki so ga izbrali hišniki in hišni posestniki razso- dnikom, je toliko pripomogel strankam, da je razsodil, če se poviša stanarina, da se mora po- višati tudi mezda hišnikov. Hišni- ki so bili zadovoljni s to razsod- bo, ker se hišni posestniki ne mo- rejo več izgovarjati, da so hišniki krivi, če se poviša stanarina. Hi- šni posestniki so morali ugrizniti v kislno jabolko, ker so izjavili, da se podvržejo razsodbi razsodnika v sporni zadevi.

GERKEV JE KRIVA VO- JNE, PRAVI PASTOR.

"Fanatično krščanstvo je sovra- šnik svetovnega miru in sloge narodov."

ZAPADNA CIVILIZACIJA NA KRIŽIŠČU.

Chicago, Ill. — Člani "Unitari- janske cerkve vseh duš" v Evan- stonu so zijali v nedeljo, ko je nji- hov duhoven Hugh Robert Orr napadel ortodoksko krščanstvo. Pastor je rekel v svoji pridigi, da je "fanatično krščanstvo zakrivi- lo svetovno vojno in danes ovira svetovni mir in sloge med naro- di." Ravno ta duhoven je pred tremi tedni silovito raztrgal na- meravane "zakone za modro ne- delje", katere je imenoval višek kardinalne hinaviščine.

Orr je dejal: "Civilizacija v za- padnem svetu je na križišču. Stari šadeži molče, in če bi govorili, kdo bi še verjel vanje? Krščanski sistem sloni na največji negaciji pravice, kar jo je še videl svet; to je vera v samopašnega Boga, ki zahteva, da se preliva kri nedolž- nih za greha krivičnih! — Orto- doksko kristjanstvo ne predstavl- ja vere Jezusa, pač pa ji je na- ravnost nasprotno; Jezusova vera bolj soglašala s Konfucijem in Budo.

"Prava človečanska vera pride šele tedaj, kadar se zedinijo kris- tian, konfucionisti in budisti. Verski fanatizem in pobožnost sta že od nekdaj rodilca pred- sodkov in sovraštva in sovražni- ka znanstva ter intelektualnega napredka. Fanatično krščanstvo, ki je zavrglo Jezusove ideje, je glavna ovira svetovnemu miru in sloge med ljudstvi."

NOVA FORDOVA POTEZA.

Detroit, Mich. — V nedeljo je bila razdeljena med delavce o- krožnica, ki določajo za Fordovo kompanijo, v kateri se apelira na delavce, da pridejo v ponedeljek na delo, ki žele zase izdelati av- tomobil. Tako izdelani avtomobi- li bodo razdeljeni med delavce po najnižji ceni. V okrožnici je tu- di povedano, da se delavci zave- žejo plačati sirovine, vzdržati vse departmente in obdržati to- varno v dobrem stanju.

POLICAJ NEVARNO OBSTRE- AJEN.

Chicago, Ill. — Neki "Eddie," poznan v ljudskih nižinah, je i- mel prepir z dvema detektivoma v restavrantu Lincoln Gardens. V teku prepira je potegnil samo- kres, lastnik je na hitro poslal po policaja. Komaj je policaj stopil v restavracijo, je "Eddie" oddal od zadaj strel na njega in ga te- ko rani. Po izvršenem zločinu je pobegnil.

AMERIKA IZGINE V OCEAN LETA 1,001,921.

Washington, D. C. — Geologi so mnenja, da se ameriški konti- nent manjša. Reke odnesejo v morje 96 ton zemlje letno na vsako štirjako miljo, katerih je 3,085,500. Toda bodimo brez skrbi! Po računih geologov bo ve- lo še najmanj milijon let predno izgine vsa Amerika pod morje.

POLICIJA PRIJELA NE- VARNEGA BANDITA.

OFICIJELNO JE IZGINIL V CHICAGU 19. FEBR. 1920.

Obtožen je avtomobilskih tatvin in umora.

Chicago, Ill. — William "Son- ny" Dunn je prijel. Prijela ga ni čikaška policija, ampak areti- rali so ga deputiji v Sagu, ko je prisostvoval petelinovemu boju. Sag je mala vas, nahajajoča se med Springsem in Lemontom. Kraj je razpuit kot shajališče kriminalcev, kajti okolica je kot nalašč ustvarjena za skrivnišče. Vas leži v dolini, na obeh straneh jo obdaja hosta, na severju teče veliki Čikaški kanal, na vzhodu pa Calumetski kanal. Vmes se raztezajo veliki ribniki in močvirje.

V krmi Ed Hanrahana je bil prirejen boj petelinov, katerega je gledalo okoli tri sto gledalcev, ko so se pripeljali štirje deputiji v avtomobilu, ki so po svojih za- upnikih izvedeli, da se "Sonny" Dunn nahaja v krmi. Stopili so iz avtomobila in se podali na bal- kon, čjer se je zločinec nahajal sredi svoje telesne straže. Deput- tiji so pripravili svoje samokre- se in preden se je Dunnova tele- sna straža zavedela, kaj se godi, je bil Dunn aretiran. Telesna straža je hotela braniti svojega gospodarja, a ko so telesni straž- niki hoteli seči po svojih samo- kresih, so jim nasproti štrli samokresni deputjevi.

Deputij Otto Gnevuch je po- grabil bandita za ovratnik in mu zašepetal v uho, da bo umrte, ka- kor hitro se gane. Bandit je u- bogal, kajti spoznal je, da je vsa- ka obramba zastoj. Naložili so bandita na avtomobil in ga od- peljali proti Chicagu, ko so gle- daleci izvedeli, kaj se je zgodilo in so hiteli od vseh strani skupaj, da osvobode bandita.

William "Sonny" Dunn ima banditsko karijero za sabo. Iz Chicaga je izginil oficijelno 19. februarja 1920, ko je bil obtožen, da je ukradel avtomobil gđ. Margaret Peacockove. Obdolžen je, da je ukradel tudi druge av- tomobile.

Sedel je že v Jolietu in od tam pobegnil. Kasneje je bil zopet prijet. To se je zgodilo v letu 1912. Tri leta kasneje je bil pa- roliran. Kasneje je bil še trikrat aretiran zaradi ropu, ali vselej se je znal izmuzniti iz zanke. Neka nevidna sila je stala za njim in mu je pomagala.

Zadnjikrat je bil obtožen, da je ukradel avtomobil. Dne 20. februarja je imel prijet pred so- dnika Sabatha, da se zagovarja za- radi tatvine avtomobila, ali ban- dit je raje izginil, kajti njegov tovarš "Sailing Jack" O'Brien je izpovedal, preden je šel na ve- šala, da je Dunn ustrelil detektiva Richarda Burka in da je on (O'Brien) popolnoma nedolžen.

Takoj po aretaciji so častnikar- ski poročevalci intervjuvali ban- dita, ki jim je ponosno pripove- doval, da je zadnjih šest mesecev bival v Denverju, Colorado Springsu in Steamboat Springsu. Prišel je v Chicagu, da preživi praznike sredi svojih znancev. Odločno je izjavil, da ni ustrelil detektiva in da se nima kaj bati.

PUSKE NISO ZA OTROKE.

Chicago, Ill. — 14-letni John Hutchinson je dobil od svojih sta- rišev kot božično darilo puško 22. kalibra. Poiskal je tri svoje tovariše in postavil so tarčo na dvorišču, da streljajo vanjo. Pri streljanju je pa Hutchinson ob- strelil in teko rani svojega 15- letnega tovariša Franka Onga. Pu- ška se je baje sprožila ponareč. Hutchinsona so aretirali. Veliko pametneje bi bilo, če bi aretirali njegovega očeta, ki je še tako pri- samojen, da je otroku kupil pu- ško, ki ubije. Puška 22 kalibra je ravno tako nevarna kot vsaka druga puška in ubije človeka ali žival na daljavo sto korakov.

30,000 AMERIČANOV ZAHTE- VA, DA FRANCIJA UMAKNE ZAMORCE Z RENE.

Washington, D. C. — Kongres- nik Britten namerava predložiti rezolucijo s pozivoma na predsed- nika Wilsona, da apelira na pre- sednika Francije in glavno taj- ništvo lige narodov za umaknitev francoskih zamorskih čet iz Nem- dije. Rezoluciji je dodana petlica, katero je podpisalo 30,000 ameri- škikh državljanov, ki zahtevajo od- stranitev črnecv iz Porenja.

BRITSKO POŽIGA- NJE IN ROPANJE.

Vojaški poveljniki so naznali Ircom, da jim bodo hile za- igane.

NAPAD NA DVE PATRULJI.

London, 3. jan. — Vojaški po- veljnik v Corku je naznal danes jutruj, da imajo vojaši nalogo požgati sedem hiš v okolici ome- njenega mesta zaradi republičan- skega napada na patrolje v noči zadnjega torka v Middletonu in Glebehou. Poveljništvo je obve- stilo prizadete Irce, da imajo eno uro časa, da si vzamejo obleko in druge vrednostne stvari, ne pa po- hištva; po eni uri so vojaši za- žgali hiše.

Iz tega poročila je razvidno, da so angleške oblasti uvedle formal- no taktiko te vrste, namreč poži- ganje hiš v krajih, kjer se izvrše napadi na vojaštvo in poliste.

Cork, Irsko, 3. jan. — Danes je prišla vest, da so Angličani pošga- li in ropali kot "pravi razbojnik" v Middletonu v soboto zvečer. Za- žgali so več poslopj in vlomili v prodajalnice, iz katerih so odne- ali kar so mogli. — V Belfastu sta bila ustreljena dva civilista, ki so nista pustila aretirati.

Dublin, 3. jan. — V nedeljo sve- čer so republikanske čete izvršile dva napada iz zasede na angleške patrolje v Ballyboyu. Pri prvem napadu sta bila ranjena dva čast- nika; pri drugem je pa bil ubit konštabel in več mož je bilo ra- njenih.

Vest, da se je irski predsednik Valera vrnil domov v Ameriko, je še vedno zavita v misterij. Va- lerovala žena pravi, da noče govo- riti o tej stvari, angleške oblasti pa zanikajo vest.

OSEPNICE SE ŠIRIJO V EAST CHICAGU.

Doslej je obolelo na njih 79 oseb.

East Chicago, Ill. — Tukaj se neznansko hitro širijo osepnice ali koke. V enem dnevu se je bo- lezen razširila do Hamliha in v pet urah je že bilo prijavljenih 74 bolnikov na osepnice.

Oblasti so naredile, kar so mo- gle napraviti, da zabranijo raz- širjanje bolezni. Prepovedale so zborovanja, tudi v gručah ni do- voljeno postajati na ulicah. Za- priščenih je bilo več ko sto da- putjev, da je mestu mogoče vz- držati karanteno. Ali najboljše sredstva, to je cepljenje, se pa mesto ne more poslužiti proti tej bolezni; ker ne more uvesti pri- silnega cepljenja, ampak cepijo se s serumom le tiste osebe, ki se zglašajo pristojno. Temu so vzrok razne verske sekte — kot krščanski "znanstveniki" in drugi, ki zdravijo s molitvami bolnike in so veliki nasprotniki vsakega cepljenja s serumom.

LINČARJI LOVE ZAMORCA.

Wilson, Ark. — Sem so došla poročila, da je zamorec Henry Lowry, alias Giles, farmarski de- lavci, ki je ubil farmarja O. T. Craiga in njegovo hčr, obkoljen v goščavi blizo Noeden, Ark. Ljudje ne polagajo dosti važno- sti tej vesti, ker so že parkrat sporočili, da so zamorec obkolili, vselej se je izkazalo, da je bilo poročilo navadna govorica.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benevolent Society.

Owned by the Slovenic National Benevolent Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oštepljenju n. pr. (Januar 31-21) poleg valuga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

CENE IN DELAVSKE MEZDE.

Ko se je približala lanska jesen, so velebizniški dnevniki zagnali krik, da so pričele padati cene. Kmalu za tem krikom se je pa pojavilo vpitje, da je treba znižati delavske mezde, ako hočemo odpraviti draginjo in stabilizirati cene.

Priznamo, da so padle cene, ali te cene so padle le v trgovini na debelo in delavec kot konzument nima prav nič od tega če padajo cene v trgovini na debelo, dokler ne padejo cene tudi v trgovini na drobno.

So pa še drugi fakti, ki govorijo bolj jasno in razločno, da je vpitje v velebizniškem časopisju po znižanju delavskih mezd popolnoma neopravičeno.

V novembru 1919 je draginjska komisija države Massachusetts poročala, da so se življenske potrebščine od leta 1914 podražile za 80.2 odstotkov. Deset mesecev kasneje, to je 1. oktobra 1920, je ravno ta komisija poročala, da so se življenske potrebščine podražile za 100.1 odstotkov. Torej v času, ko je velebizniško časopisje kričalo, da so se življenske potrebščine senile najmanj za pet in dvajset odstotkov, je komisija, ne kakšen delavski agitator, poročala, da so se življenske potrebščine podražile za dvajset odstotkov. Konferenčni odbor, ki ga podpirajo organizirani podjetniki, je pa poročal, da so v novembru padle cene za dva odstotka.

Navedeni so torej samo taki viri, ki niso delavski in so bolj prijazni podjetnikom kot delavcem.

Zdaj pa pogledajmo, kako so se povišale delavske mezde. Stavbinski delavci spadajo med najbolj dobro plačane delavce v Ameriki. Pred izbruhom svetovne vojne so prejeli stavbinski delavci po 75 do 85 centov mezde na uro. Po sklenjenem premirju se je tem delavcem povišala mezda šele na en dolar pet in dvajset centov na uro. Če bi mezda stavbinskih delavcev odgovarjala draginji, tedaj bi se morala ta mezda od ure povišati na dolar petdeset centov do dolarja sedemdeset centov. To se pa ni zgodilo, ampak velebizniško časopisje je pričelo kričati in z njim vsi privatni interesi, da je treba znižati delavske mezde, še preden so pričele padati cene.

Popolnoma pravilno je odgovoril Schlesinger, predsednik krojaške organizacije, ko je rekel: "Pripravljeni smo izravnati mezdo, kadar bodo podjetniki izravnali profite."

Neumnost je torej, če podjetniki in njih orodje — velebizniško časopisje — pričakujejo, da bodo organizirani delavci privolili v znižanje mezd, dokler neznosna draginja tare delavce, podjetniški profiti pa rastejo mesto, da se krčijo. Že po leti smo imeli priliko se prepričati, kakšne masne profite so napravile razne podjetniške družbe, ko so priobčile svoje polletne račune. Zdaj ob Novem letu se bomo zopet lahko prepričali, da so imeli podjetniki zelo in izredno masne profite, delavcem so pa ostali žulji na rokah. In dokler se bodo delale take bilance koncem leta, še misliti ni treba na znižanje delavske mezde. To si naj podjetniki zapomnijo in naj nikar ne nadlegujejo javnosti z njihovim neumnim goveždanjem o znižanju mezd. Sploh si pa lahko vsak podjetnik pomaga, ki ni zadovoljen s svojim profitom. Iz podjetnika se naj spremeni v delavca in deležen bo vseh dobrot, ki jih bo prejemal od svoje mezde, zaslužene s trdim delom.

Kje so delavski milijonarji? — V vojnem času je obogatelo veliko podjetnikov in trgovcev, tako da so postali milijonarji. Kje so pa tisti milijonarji, ki so nastali iz delavcev, in sicer iz tistih delavcev, ki so garali v tovarnah, rudnikih, plavžih, rudotopilnicah in pri transportnih podjetjih, ki so producirali in razvažali najraznovrstnejše blago? Te vrste milijonarjev nimamo, ampak delavci so postali nekoliko ubožnejši.

Pozledica triletno znanstvene preiskave. — Zvezna zdravstvena služba naznanja, da so po triletnih študijah dognali, da je pelagra najbolj razširjena med delavci v južnih državah, ki so zaposleni in najslabeje plačani v bombastni industriji.

Milijonarji in milijonke zdaj lahko brez strahu spe, kajti dognano je, da se jih ne bo prijel pelagra, ta strašna bolezen, pri kateri je človek živ mrtič, ko jo naleze.

DOPISI.

Ely, Minn. — Prav srečni smo v naši naselbini. Dela imamo toliko, da presega naše moči in tudi potrepljivosti, edino zavednost nam manjka, katere imajo pa toliko več kompanijski očetje. Pred kratkim smo imeli občinske volitve, volili smo župana in tri občinske svetovalece (aldermane). Na volilni listi so kandidirali sposobni in tudi izkušeni kandidati. Za župana je kandidiral mož sedemdeset let star in ki je tudi prijatelj delavstva, toda propadel je in izvoljen je bil kompanijski podrepanik. In sedaj se marsikateri vprašuje, zakaj? Odgovor je popolnoma enostaven, zato ker so atek rekli **tebi delavec**, "tega voli ali pa bodi doma. Mike ne sme biti več župan, ker se nam ne uklanja kakor se nam bi moral in tudi g. Veriga ni tako star." Omenjeno naj bo pri tem, da je pretežna večina volilcev delavcev.

Na volilni listi so kandidirali tudi trije Slovenci za občinske svetovalece. Slovenci tvorimo veliko večino volilcev, toda niti eden slovenskih kandidatov ni prodrl. Zakaj? Zato, ker so delavci in delavce ne sme biti v občinskem odboru, ker ima pretežke roke in bi morda zlomil pero, kadar bi bilo treba podpisati kako mestno odredbo naperjeno proti naši ljubi kompaniji, ki nam vsaki mesec poštno izplača našo veliko z lahkoto zasluženno mezdo!

Draginja ni nikake pri nas in je vse prav lepo. Vsaki mesec plačamo vse in še nosimo na banko cele kužle bankovcev. Tako kvasi eden izmed slovenskih trgovcev in pravi, da bi bil boljše mož, ko bi se vedno delal v rudniku, kot bi se sedaj. Seveda dokler je le hodil druge priganjati k delu, se mu je dopadlo. Toda ko je bilo treba zopet prijeti za kramp in lopato, se mu je pa delo takoj pristudilo in prišel je z trgovino. In sedaj ko se pase od naših delavskih žuljev, pa sam ne ve, kako bi hvalil delavski položaj, da si bi moral vedeti, kakšen je.

Te vrste tiče bi bilo dobro naložiti podjetiti in sicer na najbolj občutljivem mestu in potem bi jim tekla jezik tako gladko, kot onim, ki ponujajo svojo ceno robo od hiše do hiše in bi jim munšanj ne mešal glave vsaki dan. In imamo tudi prav lepo priliko za to.

Tukaj imamo Jugoslovanski narodni dom in čemu imamo v našem tujega trgovca. Mar bi si sami omislili zadržno prodajalno. "Aha", bo takoj kakšen rekel, "se že hoče eden zopet obogatiti z njo, kot je bil slučaj pri prejšnjih dveh." Toda le brez skrbi bodite: jaz nimam prav nobenega namena, da bi delal pri tej zadrži prodajalni in še tem manj, da bi si nagrabil denarja. Moj namen je le, pomagati tebi, prijatelj in sebi, da bi ložje preživeli svoje družine.

Kaj pa je zadržno prodajalno? "Oh, ena neumnost. Tri gojufasti se dogovorijo, da je eden gospodar, drugi je blasec in tretji pa pazi na oboje, hvali po hišah podjetje in prodaja delnice. Ko se zvečer zopet snidejo si denar lepo razdelijo. Ko imajo pa nekaj tisočakov za stare dni, tedaj cela stvar propade, srede ni, in še doplačati mora sleherni delničar."

Toda ni tako, dragi prijatelj, tako ne gre. Pomislimo, da je tukajšnji Jugoslovanski narodni dom tudi zgrajen na zadrži prodajni, katerega uradniki so pod poročstvom, predsednik, tajnik in blaginjak, kakor tudi gospodarski odbor. In drug pazi na drugega in celo podjetje napreduje prav dobro. In isto bi bilo tudi lahko z zadržno prodajalno.

Cela zadeva bi se uredila nekako takole: Direktorji oziroma odbor in društveni zastopniki Jugoslovanskega narodnega doma naj bi preračunali, koliko bi se moglo prodati delnice in po kakem cen in sicer, da bi se zbral ustanovni kapital okrog 15-tisoč dolarjev. Nato bi vsako društvo pripadajoče h korporaciji Jugoslovanski narodni dom vzele gotovo število delnic in sicer percentualno na vsakih deset ali dvajset članov eno ali več, kakor bi se pač sklenilo društvo na svoji seji in kakor bi dopuščale finančne razmere. Direktorji doma bi izvolili iz svoje srede posebni odbor, ki bi imel nalogo dobiti sposobne moči v prodajalno in sicer izurjene ne pa kako govinee. Imel bi nalogo preskrbeti vse listine glede prodaje delnic.

Delnice naj bi se prodajale le na sejah v nar. domu in le Slovanci. Na ta način bi dobili tudi gospodarsko organizacijo, ki bi bila nam vsem v veliko korist.

Kakor hitro bi bil ustanovni sklad dovolj velik bi takoj odprli prodajalno. Izvoliti bi bilo treba blaginjaka, ki naj pa položi zadostno varščino in iz tega nastali stroški naj se plačajo iz blaginje "Doma", kateri naj se potem povrnejo, ko se prične z poslovanjem zadržne prodajalne. Predno bi se pričelo z poslovanjem prodajalne naj se naloži ves denar, ki bi prihajal v blaginjo od prodanih delnic obrestnosno na kako banko, da bi se isti lahko povrnil delničarjem v slučaju, da bi ne dobili zadostnega kapitala in da bi ne odprli prodajalne.

Pod poročstvom naj bodo tudi vsi nastavljeni v prodajalni, ki pa naj bodo tudi poštno plačani. Vseled tega bi bili brez skrbi, da bi kradli ali ogljufali, kot se slji, da se je dogajalo prej. Poštena plača in poštno delo.

V kolikor se tiče trgovine za gotovi denar, se iste tudi lahko kontrolira. Blaginjak oziroma knjigovodja naj bo pod poročstvom in isti naj prejema ves denar na plačilni dan in druge dneve. Vpelje naj se isti sistem, kot ga imajo vse večje angleške prodajalne, ki je najbolj priporočljiv.

Toliko za začetek, sedaj naj se pa oglasi še kak drug rojak in naj o stvari kaj poroča. Jaz ser le v splošnem nekoliko navedel. Brez strahu, ako se zavzamemo, mora stvar vspeti. Seveda se bodo naši "napredni" trgovci takoj oglašili in zagnali bodo strašanski krik, da iz tega ne bo nič, da bo vse prej propadlo, predno se bo kaj pričelo, itd. Jaz bi pa le vprašal vse te trgovce, zakaj so oni lahko pričeli z trgovino in zakaj ne grešo lizati pete, ki nas tepta.

Toda prijatelj delavce, ne oziraj se na kritike trgovcev v tem oziru. Zaupaj sam sebi in prepričan bodi, da bo stvar vspela. Čemu bi nosil vse svoje težke prislužene novce drugim, katere bi sam lahko spravil. In pomisli tudi, koliko je bilo kritike glede doma, in dom dames stoji, in ravno tako bo veliko kritike glede zadržne prodajalne, in ako bomo ystrajali in odločni, bomo dobili tudi zadržno prodajalno, ki nam bo v korist in ponos. — Jugoslovani.

Thomas, W. Va. — Kakor sprevidim, se nekdo zelo zanima za moj prvi dopis, katerega sem poslal Prosveti in ki je bil priobčen s podpisom "Naročnik" in radi tega sem primoran oglositi se ponovno in sicer bolj javno ne pa samo "Naročnik."

Ne bojim se moje prve kritike, katero sem napisal, ker pisano je bilo tako, da se lahko vsak neoznjeni nekoliko izogiblje nevarnosti, da bi ljudje imeli toliko za govoriti, koliko je ostal dotični dolžan po njegovi smrti. Tako se je že pripetilo tukaj, da je tajnik nekega slovenskega društva protestiral, da nikakor ne more dobiti takih nepotrebnih stroškov od jednote, izrazil se je pa, da lahko reče, da mu je dotični dolžan in da on stoji dober za to, da bo dobil. Na čemu mu je bil dolžan, si lahko vsakdo sam misli, ker trdih pišati ne smemo prodajati in sploh nobenih ne.

Torej prvi dopis ni nobenega omenil, kdo ali kateri, ampak svaril je neoznjenega, da se lahko malo premislijo, predno pridejo v tako nevarnost, ker zastoj nimajo toliko sodečkov pijače v kletih. Je neumno, če se kateri dela tako lep, še posebno oni, ki se oglašajo na svoj prvi dopis. Ako mu ne gre nič mar, se mu ni treba nič brigati, kaj je pisano v korist neoznjenih. To je moje mnenje. Ako pa pa le hoče, da dobimo kako nagrado, bi jo pa tudi jaz rad, ker se mi ne vidi dosti delati.

V zadnjem dopisu piše tudi, da bi bilo po njegovem mnenju še najboljša, da bi se sešli vsi trije in lepo mirno pogovorili. To nikakor ni preumeno, toda vsceno se meni vidi neumno, ker jaz nimam nobenega dobička od tega, če se pogovorimo, ker gotovo ne bo dotičnega cekina, ki mi je obljubljen. Torej če mi on more dokazati, da sem jaz omenil njegovo osebo v dopisu, tudi ve, kje se delijo nagrade; če pa ve, da mi nič ne more, pa se tudi nimam z njim kaj pogovarjati, ker jaz sploh nisem omenil nobene osebe, ampak on sam se vtiča v nepotrebnost pisanje. Naj še enkrat pazno prečita moj dopis in bo sprevlel, komu v korist je dotični dopis, in

da je on sam kriv, ki se oglašajo, če mu ni šlo nič mar. In zapomnite si tudi gospodari hranilnice in prenočevališče, kakor se vi zbirate in pogovarjate, tako se smemo tudi mi samci, ker iste postavbe še ni v W. Virginiji, da bi nam gospodari prepovedali pomeniti se, kako je pri eni ali drugi hiši, ker je vsakemu odprto govoriti resnično. In meni je precej znane, kar so mi povedali fantje, ki tudi lahko pričajo, ako je potrebno. Toda jaz raje molčim, ker ne maram nobenega pripraviti v škodo, ampak želim le vsakomur korist.

Vseled tega mislim, da bo konec tem dopisom in našemu prepiranju, če pa ne, si pa lahko vsakdo sam pomaga, kakor ve in zna. — Želim vsem čitateljem Prosvete srečno in veselo novo leto, listu Prosvete pa veliko novih naročnikov v prihodnjem letu. — Rudolf Mestek, Thomas W. Va.

Š pots. — Na božični dan smo praznovali v Kemmererju, Wyo., ženitvovanje. Rojak Bert Matoh, doma iz vasi Jelišče pri Celju na Štajerskem so je zvezel z rojakinjo Katarino Mezek, doma iz vasi Dobje pri Škofji Loki na Gorenjskem, od kjer je prišla pred par meseci. Obljubila sta si zakonsko zvestobo in ta dan smo proslavili z veliko slovesnostjo.

Pred Božičem je prišlo v Wyoming zelo veliko deklet, in mnogo se jih pa še pričakuje.

Vsem rojakom želim srečno in veselo novo leto. — Matija Pogorelec.

(Opomba ured. — Vi se motite; uredništvo je dobro znano, kdo je. — Pozdrav.)

Barberton, O. — Čitatelji Prosvete še gotovo dobro spominjajo enega nepozabnega dogodka, ko se je kot blisk raznesla po cellem svetu blažena novica, da je namreč pohlevni in zatirani slovenski narod bil obdarovan po volji vsegamočnega z novo pečeno "svetnico" takojimenovalno Johance iz Vodič.

Kaj in kako je bil začetek in kako se je vsa stvar končala, se mi ne zdi umestno še enkrat ponavljati one dogodke, ki so se odigravali v Vodičah, ker gotovo že vsakdo dobro ve, pa naj bo še tako hladen katoličan.

Ampak tukaj se gre za nekaj drugega, za nekaj posebnega, za kar sem popolnoma siguran, da nima nobena druga slovska naselbina v Zdr. državah. Tukaj se namreč hrani sveta relikvija ali kos srajce, omenjene svetnice in sicer tiste krvave srajce, v katero je bila svetnica oblečena, ko je krvavela. Da je dobila tukajšnja naselbina to veliko in dragoceno relikvijo, se pa moramo zahvaliti tukajšnjemu gospodu duhovnemu očetu, ki pasejo duše irskih katoličanov. Gospod so bili namreč ravno one dni v stari domovini na počitnicah ali bolje rečeno na obisku, ko se je dogajal ta čudež v Vodičah.

Nekako en teden prej, predno je bila razkrinkana vodiška humparija v javnosti, je imel ta gospod dolgo pridigo, v kateri je poveljeval to svetnico, pripovedoval pobožnim dušam, kako je bil srečen, da je mogel biti navzoč, ko je Johance potilil krvavi pot, kako so prihajali pobožni romarji od vseh strani gledat to živo svetnico, kako so ji donášali bogata darila in jo prosili, da naj za nje prosil usmiljenja pred strogim nebeškim sodnikom, pravil je tudi, da je tudi on prosil za svoje farane, da naj se jih Johance spomni v svojih molitvah, da bodo deležni večnega izveličanja.

Ne, nobena druga slovska naselbina v Ameriki ni tako srečna. Cleveland sicer ne zaošča veliko za barbertonsko slovsko naselbino, ker imajo tam spravljene Kazimirjeve copate — ki pa nimajo nobene moči. — Martin Železnikar.

POZOR.

Na veselici slov. dramatičnega društva in pevskoga zbora "Sava" dne 2. januarja t. l. v dvorani Č. S. P. S. je bila pomotoma zamenjana ženska zimska suknja. Prosi se uljudno, da oseba, ki je pomotoma zamenjala suknjo, isto pošlje na naslov: Miss Emma Krivacka, 3611 So. Leavitt St., City, številka telefona Lafayette 1706. (4-5-6)

Naročniki "Prosvete" vilam naročnina ali prijatelj v marcu.

Ameriške vesti.

PLUTOKRATJE PODPIRAJO PINKERTONA

Detroit, Mich. — J. Ogden Armour, mesarski kralj, James B. Forgan, član ravnateljskega odbora zvezne rezervne banke, George Reynolds, predsednik "Kontinentalne in komercialne narodne banke," S. M. Felton, železniški ravnatelj, in Frederiek K. Rawson, ravnatelj "Unijske posojilniške družbe," so podpisali prošnjo William A. Pinkertona, načelnika "Pinkertonove narodne detektivne agencije," da njegovi agenciji dovoli poslovanje v mestu, ker je mestni svet sklenil, da mora imeti vsaka detektivska agencija oblatveno dovoljenje za poslovanje v mestu. Vsak teh plutokratov je prišel, da pozna Pinkertona najmanj že skozi pet let in da lahko jamči, da je dobrega značaja, da se bo točno ravnal po določbah oblastvenega dovoljenja.

Drugače tudi ni bilo pričakovati. Pinkertonovska agencija je izvršila ob času stavk že na tisoče uslug ameriškim plutokratom in je pri volji izvršiti jih še v bodoče, če jih zahtevajo od nj. Sešli so se torej sami stari znanci.

PRIMANJKOVANJE UČITE-LJEV.

Washington, D. C. — P. P. Claxton, zvezni naučni komisar, čeni, da je bilo lani od tri do štiri sto tisoč otrok brez šolskega poudka, ker primanjkujejo učitelji. On ne vidi nikjer odpomoh in dostavlja, da potrebujemo od 110,000 do 150,000 novih učiteljev letos, da so krite šolske potrebe.

ZADRUGE MED RUDARJI VSEVAJO.

Springfield, Ill. — Organizira ni rudarji v Illinoisu so naložili v velenakupni zadržni družbi sto pet in dvajset tisoč dolarjev. Velenakupna družba ima več podružnic v Illinoisu in sosednih državah. Glavni stan "Centralne državne velenakupne zadržne družbe" je v East St. Louisu, kjer ima svoja skladišča, svoj tir in drugo opremo za trgovino na debelo.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Union City, Ind. — Eno milje od Azone je skočila lokomotiva osebnega vlaka Big Four železnice na ogibalno raz tir. Prekučniti se je lokomotiva in za njo vozovi.

Strojevodja in kurjač sta obležala pod lokomotivo. Strojevodja je padel tako nesrečno, da se je lokomotiva zmečkala. Ranjenih je bilo sedemnajst oseb.

Knjige! Knjige!

Leposlovno-znanstvena knjižnica Slovenske narodne podporne jednote (Književna matica) je pravkar izdala prvi dve knjigi:

"Zajedalci". Spisal Ivan Molelek. Socialna povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki, ki pokazuje težke posledice suspenziranega zakona in mazaškega zdravljexja spolnih bolezni. Resnična slika gnilih družabnih razmer. — Knjiga je trdo vezana v fine platnice, ima 304 strani in stane s poštnino vred \$1.75.

"Zakon blagostanja". Spisal J. Howard Moore, prevel J. M. Poljudna znanstvena razprava o razvoju Eivalji in človeka in ponavljanju fizičnega in duševnega razvoja pri slehernem posamezniku. Ta knjiga je ključ do mnogih tajnosti in pojasnjuje razne instinkte, ki jih vidimo vsak dan pri otrocih. Knjiga ima 12 slik, je trdo vezana, šteje 86 strani in stane s poštnino vred \$1.50.

Kdor naroči obe knjigi, prejme za tri dolarje poštnino prosto. — Z naročbo je poslati denar po Money Orderu, čemu ali v gotovini v registriranem pisnu.

Kdor ljubi dobro, podučeno življenje, naj takoj naroči obe knjigi in ne bo mu žal.

Vsa naročila prejema tajnik Leposlovno-znanstvene knjižnice S. N. P. J.:

Frank Aiel, 2124 So. Crawford Ave. (Adv.) Chicago, Ill.

NAZADNJAKI SE ORGANIZIRAJU.

Flint, Mich. — Tukajšnja trgovska zbornica je organizirala "Flintovsko patrijotično ligo," tajno društvo, ki ima namen se bojevati proti naprednim idejam v delavskih vrstah.

Številno članov je omejeno na sto, katerih nibe ne pozna, če ni član te lige. Ti člani imajo nalogo zahajati na delavske shode, da tam volnarijo med delavci. Kar slišijo, morajo sporočiti odboru, ki podvzame primerne korake.

TRGOVSKI POMOČNIKI SO OBNOVLILI POGODBO.

Johnston City, Ill. — Organizacija trgovskih pomočnikov je ponovila pogodbo s tukajšnjimi trgovci. Zadeva se je rešila s pogajanci.

VELIKO ŽELEZNIŠKIH DELAVCEV JE BIL ODPUŠČENIH V KALIFORNII.

San Francisco, Cal. — Southern Pacific železniška družba je odsvolila v Kaliforniji do štiri tisoč delavcev.

Delavci so bili odpuščeni, na tirih pa stoji na stotine lokomotiv, ki so potrebne popravila.

JEKLARSKA DRUŽBA JE ZNIZALA MEZDO.

Johnstown, Pa. — Cambria Steel kompanija je tik pred Božičem znižala delavsko meздо za pet in dvajset odstotkov. Ali to še ni popolno božično darilo. Kompanija je prenehala tudi z delom v nekaterih manjših departmentih.

PROHIBICIONISTI GLAVAR PRIJET KOT ŽGANJARSKI TIHOTAPEC.

Aurora, Ill. — Tukaj je bil aretiran Theodore Nelson, skozi več let znan vodja tukajšnjih prohibicionistov, na obtožbo, da je kuhal žganje, ki so ga drugi tihotapeci nosili v Auroro. Njegova aretacija je vzbudila veliko senzacijo. Nekaterim prohibicionistim fanatikom je prišlo skoraj slabo, prohibicionisti terjalke so pa pričele moliti za spreobrnjenje grešnikov, ko so izvedele, kaj se je zgodilo.

Deputij Wilmer Orr je rekel, da je Nelson pričel kuhati žganje, da dobi potrebni denar za oskrbo svoje 18-letne invalidne hčere.

KAZNJENCI SO USKOČILI.

Little Rock, Ark. — S kazniške farme v Tuckerju je uskočilo dvanajst kaznjencev. Med njimi so stari grešniki. Dva kaznjencev so ujeli, šest kaznjencev je pa obkoljenih na nekem otoku v reki Arkansasu. Štirje kaznjenci so izginili, kakor da so se vdrli v zemljo in o njih nimajo nobene sledi.

KAKO POSTANEJO LJUDJE BOGATI.

New York, N. Y. — Tukaj je bilo odpuščenih sedemdeset prohibicionistov agentov. Ko so razdovedneža povpraševali, zakaj so bili agenti odpuščeni, so izvedeli, da vlada preiskuje, na kakšen način je nepravilno obogatelo več prohibicionistov agentov.

BOMBE SO NEVARNE IGRALKE.

New York, N. Y. — Na vogalu Sterlingovih in Rogerjevih ulic je počela bomba, ki je ubila enega dečka in več dečkov ranila. Dečki so najprej izpovedali, da so našli bombo na Bergen Beachu, a kasneje so priznali, ko so videli, da jim laž ne pomaga, da so se sami naučili delati bombe iz leksikona. Delali so bombe za igranje, kako se razlete, in sliki, kako počijo.

ZA NERODNE LJUDI NI LOVSKA PUŠKA.

Indianapolis, Ind. — 13-letnega Walter Helfenbergerja so težko ranjenga pripeljali v bolnišnico. Obstrelen je bil na lovu in v glavo ga je zadela petnajst zrna. Nesreča se je dogodila, ko je šel na lov na očetovi farmi v družbi sosed Edwarda Colemana. Prepodila sta zajca, a zajec je sunil na lovca, da reši svojo kožo. Odločila sta se, da odkop-

ljeta zajca. Helfenberger je odkopal zajca. Coleman je pa držal puško pripravljeno, da ustrelil zajca, ko skoči iz hrušnje. Naeenkrat je počel strel, toda zrno ni zadelo zajca, ampak zadelo je v glavo trinajstletnega dečka.

"POŽAR V ŽELODOU".

New York, N. Y. — Polica j Winner je na Novo leto videl moža, ki je tekel k skrinjici s požarnim alarmom in jo odprl. Vprašal ga je, kje gori. "Tukaj v meni! Pil sem žganje in zdaj gorim!" Polica j je zaprl alarm in odpeljal moža na postajo.

BITKA V ZAPADNI VIRGINII.

Williamson, W. Va. — V petek ponoči je bilo izmenjanih več strelav med rudarji in vojaško stražo v Chattauoyu. Podrobnosti še niso znane.

Inozemstvo.

Španija je omejila izseljevanje v Ameriko.

Barcelona, Španija, 31. dec. — Španska vlada je nastopila proti izseljevanju v Ameriko, dokler ne poneha industrijska kriza v Združenih državah. Generalni španski konzul v New Yorku je sporočil vladi, da v Ameriki ni zdaj mogoče dobiti dela. Konzulovo pismo je bilo objavljeno v vseh časopisih in posledica je, da se je v dveh tednih oglašil en sam izseljenec za odhod v Ameriko.

Ali bo Francija še pomagala Poljakom proti Rusiji?

Pariz, 1. jan. — General Pilsudski, predsednik Poljske, pride 15. januarja v Pariz. Listi pikejo, da njegov obisk morda pomeni novo alianco Poljske in Francije proti sovjetski Rusiji. Pilsudski bo alarimiral francoske militariste, da se Rusija pripravlja na novo ofenzivo proti Poljski.

Bivši ruski minister ustreljen.

Kopenhagen, 1. jan. — Poroča se, da je bil Perevenec, bivši ruski justični minister v Lvovovem kabinetu leta 1917, ustreljen v Sebastopolu.

Angleški delavci bodo glasovali o vladni ponudbi glede brezposelnosti.

London, 31. dec. — Izvrševalni odbor organizacije stavbniških delavcev je sklenil dati na glasovanje ponudbo vlade, da unija sprejme v svoje vrste bivše vojaške in jih izvežba za stavbniška dela. Vlada plača pet sterlingov od vsakega delavca, ki se izuči. Glasovanje članstva bo trajalo več tednov.

Francija izgrabila štiri milijone prebivalcev vseh vojn.

Pariz, 2. jan. — Louis Mouréir, vladni uradnik, je dejal, da je vojna znižala prebivalstvo Francije za štiri milijone glav. Umrljivost otrok se je zelo povečala izza vojne.

Irski predsednik Valera se je manjal domov.

London, 2. jan. — Eamon de Valera, predsednik irske republike, se je pred nekaj dnevi fiktural z ameriškega parnika v nekem irskem pristanišču. Vest o prihodu Valere je naredila veliko senzacijo v Dublinu in Londonu. V političnih krogih pravijo, da se je do nicesar o povratku Valera iz New Yorka, da je irski predsednik naskal britanske detektive, ki so pazili na vsako ladjo, katere je dopeljal iz Amerike, pa ga niso dobili.

Povratak Valere se smatra važnim dogodkom, ki je vsekakor v zvezi z novim gibanjem na Irskem. Drugi irski voditelji, posebno člani sinfajnovskega parlamenta, ki se nahajajo v Ameriki, so tudi pozvani domov.

Konstantinu gre trda.

Atene, Grška, 2. jan. — Grška vlada je na robu finančnega bankrota. Angleško-francoski finančni bojot je hudo udaril Grško in edina upanje je še posojilo v Ameriki. Ako ne bo pomoči iz Amerike, tedaj mora priti polom. Grška armada v Mali Aziji že velike vsote, toda Konstantin ne upa povzati čet demov iz političnih osirov.

Vrangel v Berlinu.

Berlin, 2. jan. — Baron Vrangeli, bivši poveljnik belih čet na Krimu, se je vstavil tukaj na pot v Pariz. Vrangelj je hotel obiskati svojega prijatelja v Berlinu, generala Trautenbergera, kateri je pa pred nekaj dnevi izginil neznan kam, ko je zagrozil svoji ženi, da izvrši samomor.

Čilski socialisti v 3. internacionalo.

Santiago, Chile, 2. jan. — Socialistična stranka v Chile je sklenila, da vstopi v tretjo internacionalo v Moskvi. Stranka bo temeljito reorganizirana.

D'Annunzio pride v Ameriko.

Pariz, 2. jan. — Pesnik d'Annunzio, bivši vladar na Reki, je dospel v Pariz. Njegovi prijatelji pravijo, da je rekel, da ga je sram, ker je Italijan in da poide v Kalifornijo, kjer postane ameriški državljani. Vest, da je francoska vlada delala d'Annunziju ovire predno je prekoratil francosko mejo, ni potrjena. D'Annunzio je vrnil italijanskemu kralju vse kolajne, s katerimi je bil odlikovan tekot vojne.

5000 delavcev v stavki v Belfastu.

Belfast, 2. jan. — Stavbniški delavci so stopili v generalno stavko, ko so delodajalci hoteli znižati mezde in podaljšati delavni teden. Okrog 5000 delavcev je prizadetih.

Bethmann-Hollweg, bivši kancelar mrtov.

Berlin, 3. jan. — Dr. Theobald von Bethmann-Hollweg, bivši kjerzerv kancelar (ministrski predsednik), je umrl v soboto zvečer po kratki bolezn. Bethmann-Hollweg se je "proslavil" v začetku vojne, ko je rekel, da je pogodba, ki jamči nevtralnost Belgije, "krpa papirja, ki se ob času vojne lahko prelomi".

Dolarska princezinja osramočena.

Atene, Grška, 3. jan. — Ameriška dolarska "princeza" Anastazija Kristofer, bivša stenografka in žena W. B. Leedsa, kralja pločevine, je bila neprijetno iznenađena na kraljevski veselici božičnega dne, ko ji je grška kraljica odkazala zadnje mesto. To je tako užalilo bogasto Američanko, da je zahtevala intervju s kraljevo, toda Konstantinova žena je zahtevala enostavno prezira. Dolarska "princezinja" je pozneje rekla, da v Švici je bila dobrodošla Konstantinu in njegovi ženi, dokler je dajala denar za kraljevaško propagando na Grškem a zdaj, ko jima je "kupila prestol", je pa nočeta več videti.

Poljski socialisti izstopili iz vlade.

Varišava, Poljska, 3. jan. — Ignac Daszinsky, ministrski predsednik in znani vodja desničarskih socialistov, je rezigniral. Socialisti ne bodo več sodelovali v novem kabinetu.

Vrhovni svet se snide prihodnji teden.

Pariz, 3. jan. — Ministrski predsednik Anglije, Francije in Italije imajo konferenco v Parizu prihodnji teden. Glavna točka na dnevnem redu konference je razorožitev civilne garde v Nemčiji.

Ameriška flota odrine v Orno morje.

Washington, 3. jan. — Ker je jadransko vprašanje rečeno, sta državni in mornariški department odredila, da ameriško bejno brodogovje zapusti Jadran. Del brodogovja poide v Carigrad, drugi del pa v Orno morje, kjer so baje "ameriški interes v nevarnosti valed gibanja ruskih boljševikov in turških nacionalistov".

Nemci dali 70.000 topov ententi.

Pariz, 3. jan. — Poročilo maršala Focha glede razboroženja Nemčije se glasi, da so Nemci dali zaveznikom 41.000 topov, 29.000 nemontiranih topovnih cev, 163.000 strojnice, 2.800.000 pušk, 16.000 letal in 25.000 evropskih motorjev. Nemčiji je bilo dovoljeno, da obdrži 20 trdnjaviških topov v Koenigsbergu, 36 v Pillau in 32 v Swinemundtu.

Narodni svet zopet vlada na Reki.

Trst, 3. jan. — Narodni svet (Consiglio Nazionale) je zopet prevzel začasno vlado na Reki in ostane toliko časa, dokler se ne izvede volitve za ustavodajno skup-

ščino. Volitve se bodo vršile kmalu oziroma kakor hitro bodo legijonarji razoroženi in odstranjeni.

Včeraj se je pričelo zamenjavanje ujetnikov in 163 regularcev je bilo zamenjanih za sto legijonarjev. Razboroževanje legijonarjev je že v teku. Italijanske čete pridejo v mesto in ostanejo toliko časa, dokler poberejo orožje. Danes so odplule iz reške luke vse bojne ladje, ki jih je bil zaplenil d'Annunzio. Ladje so odplule v Pulj.

Delegatje reškega sveta so poslali generala Caviglio, da naj dovoli odmakniti d'Annunziju na čelu njegovih legijonarjev z Reke, toda Caviglio je odločno odklonil prošnjo. D'Annunziju sinu, ki je dospel v Opatijo, je prepovedano iti na Reko.

Brezposelnost v Franciji.

Pariz, 3. jan. — Brezposelnost v Parizu in drugih večjih francoskih mestih se je povečala za 700 odstotkov v zadnjih treh mesecih. Velike armade brezposelnih delavcev pohajajo po ulicah industrijskih mest. Veliko število brezposelnih delavcev je odšlo na deželo v kraje bivšega bojišča, kjer se vrši prenavljanje mest in zasipavanje strelskih jarkov.

Indijci izražajo simpatije do Irsov.

Nagpur, Indija, 2. jan. — Na tukajšnjem indijanskem narodnem kongresu je bila sprejeta rezolucija, ki napoveduje bojot proti vojvodu Connaughtu, stricu angleškega kralja, kateri namerava posetiti Indijo, obenem pa rezolucija izraža simpatije napram irskim republikanom.

Nov potres v Albaniji; 14 mrtvih.

Pariz, 3. jan. — Iz Tirane je prišla vest, da je potres skoraj uničil mesto Elbasan v Albaniji. Kolikor je dozdaj znano, je 14 mrtvih in več kot 300 ranjenih; nad tisoč oseb je brez strehe. (Elbasan je v severni Albaniji okrog 64 milj južnovzhodno od Skadra in ima približno 20.000 prebivalcev.)

Nova poljsko-litvinska vojna?

Washington, 3. jan. — Tukajšnja litvinska mislja je prešla depešo iz Kovna, ki namiguje, da se najbrže ponovi vojna med Litvini in Poljaki. Mirovna pogajanja v Varšavi se vlečejo zelo počasi in Poljska noče sprejeti litvinskih pogojev glede Vilne. Vse kaže, da bi Poljski najrajši obdržali Vilno, katero je okupiral poljski d'Annunzio, general Zeligowski.

Španski parnik utonil; velike izgube življenja.

London, 3. jan. — Španski parnik "Santa Isabel" je utonil blizu Salvverskega otoka. Izguba življenja je velika.

Irci obdolženi požara v Manchesteru.

London, 3. jan. — Požar je danes uničil veliko skladišča v Manchesteru. Irci so na sumu.

Berlinski listi vidijo črno bodočnost za Nemčijo.

Berlin, 3. jan. — Monarhistični in buržoazni listi v Berlinu napovedujejo zelo slabo leto za Nemčijo. Prvi in drugi vidijo največjo nevarnost v boljševizmu in francoskem militarizmu. "Tageszeitung" piše, da je Nemčija zasujena in "bolje bi bilo, da so Nemci mrtvi kakor sužnji". Drugi listi prerokujejo bankrot, industrijski polom in splošno brezposelnost. "Lokal Anzeiger" pravi, da se je v novem letu najbolj bati boljševiške revolucije v Franciji, francoske okupacije kotline Ruhr, nove rusko-poljske vojne na nemški meji itd.

Komunistična "Rote Fahne" piše, da doseže trpljenje nemškega proletarijata vrhunec v nastopnem letu. Buržoazija polje čez mejo svoje zadnje vrednostne stvari in krmla bo živino a kroinpirjem in kruhom, medtem ko bo dvajset milijonov ljudi stradalo. Število brezposelnih naraste na milijone, mezda se zniža in delavnik bo podaljšal na dvanajst do petnajst ur dnevno.

"Die Freiheit", glasilo neodvisnih socialistov, je pa naslovila svoj novoletni pregled z žebelim naslovom: "Naprej v nove bitke".

Patologija poljskega sejma. — Prosvetor pravi: "Kjer sta skupaj dva Poljaka tam so tri mnenja." Poljski sejm je blestela po-

Slovenska Narodna

Ustanovljena 6. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1917 v državi Illinois.

Izvrševalni odbor.
UPRAVNI ODESK.

Predsednik: Vincenc Calhoun, podpredsednik: Anton Hrust, Box 140, Collinsburg, Pa. gl. tajnik: Math Turk, tajnik bolniškega oddelka: Paul Berger, zadržal gl. tajnik: Frank S. Tveder, upravni gl. tajnik: Filip Godina.

POKROVNI ODESK.

John Underwood, predsednik, 404 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenka, Box 270, Barberton, Ohio, Jos. Radlich, Box 432, Smithton, Pa., Frank Benich, 2900 Proctor Ave., Cleveland, Ohio, John Erment, 1046 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODESK.

ODDELNI ODESK: Paul Berger, predsednik, 2687-89 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEZNO ODESK: Rudolf Pletierick, Box 436, Bridgeville, Pa.

ANTIM RADLICH, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sulzer, Box 104, Grois, Kans., za jugozapad.

Leo Kuher, Box 248, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadporni odbor.

Mat. Petrovič, predsednik, 12817 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio, Jakob Ambrosi, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

Tiskovni odbor.

Vincenc Calhoun, John Underwood in Mat. Petrovič.

Združitveni odbor.

Predsednik: Frank Aliz, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Trécl, Box 181, Lawrence, Pa.

John Oren, 242 Engelwood, Detroit, Mich.

John Shuk, 1101 E. 43. St., Cleveland, Ohio.

Mary Udovc, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6203 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Joz. Zaverinik.

POZOR! — Korespondence s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši tabele: VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se pošiljajo: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODOPE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebo se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslovi: Blagajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku združenega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi listi na gl. porčni ošek so naj pošiljajo na naslovi: John Underwood, 404 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodbe proti upravnim glasilom se naj pošiljajo na naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, umestila, oglaš, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

trditve te sodbe, kajti njegovih 415 poslancev pripada 16. frakciji. Številčno razmerje zadnjega je razvidno v naslednjem:

Poljska ljudska stranka ("Prast") 64 poslancev, nacionalna ljudsko združenje 73, ljudsko narodna zveza 73, socialistična stranka 35, narodna delavska stranka 29, narodno-kračanski delavski klub 25, poljsko ljudska stranka "Wyzwolenie" 23, klub konstitucionalnih delavcev 17, meščansko združenje 13, židovska zveza 10, nemška ljudska stranka 8, poljska katoliška ljudska stranka 5, radikalno kmečka stranka (O-konis) 2, divjak 1. Manjkajo še komunisti, in sicer zato, ker se niso udeležili volitev v poljsko konstituantno valed načelnih in faktičnih razlogov. Toda v Jugoslaviji ni nič boljši. Saj je samo v ubogi Bosni kandidovalo 16 strank in stranke. V

NASTANJANJO.

da so naši zastopniki na potovanju za list "Prosveta" br. Frank Richtar, ki bo obiskal vse narodnike na severozapadu, kot v državi Montana, Idaho, Washington, itd., brat Anton Jankovih v Pennsylvaniji, Ohio, itd., brat Louis Zakrajšek bo obiskal naše narodnike v državi Minnesoti, br. John Fende v državi Michigan in drugod. Želimo, da jim gredo narodniki na roke in poravnajo svoje narodno, kakor tudi, da se uroče na list "Prosveta" v oni, ki se ni so naši narodniki. Za upravniki lista, Filip Godina, upravitelj. (Adv. Dec. 29 30 31 Jan 3 4 5 6 7 and 8.)

SREČEN BOŽIC

TELEGRAM DENAR

EMIL KISS, Bankir

189 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.

Ali ste izvršili svojo dolžnost?

Ali ste že kaj pomagali vašim trpečim sorodnikom v domovini? Ako ste, tedaj nikar ne pozabite jim še nadalje kaj poslati.

Ne pozabite,

da pri nas ni bil še nihče prevaran. Naša potreba je vedno med najboljimi. Pri pošiljanju vašega denarja se vedno poslužite naše trdke. Vam gotovo ne bode nikdar šel, ker naše cene so najnižje in izplačamo v domovini v najkrajšem času, kar vam tudi dokažemo s potrdilnim podpisom prejemnika.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge in plačamo po 4% obresti.

Prejemamo denar tudi na hranilne vloge našim potnikom preskrbimo vse potrebne listine (pose) za potovanje in uredimo vse BREZPLAČNO.

Vam preskrbimo avsoje iz starega kraja hitre in gotovo, ter opravljamo vse javne posle in notarska dela.

Za vsako potrebo pridite osebno ali po pošti na:

NEMETH STATE BANK,

IVAN NEMETH, predsednik.

10 E. 22nd Str. NEW YORK, N. Y. 1907 Second Ave.

SAMA.

Povest. — Pisatelj F. S. Finžgar.

(Nadaljevanje.)

"Hvala, očka — hvala, papači! Jutri gremo! Jutri gremo!"

"Že jutri? Ko bi pojutrišnjem..." je izpregovorila Barusa, ne da bi ugovarjala, ampak samo zato, da je dostavila še svojo besedo, ker je bila tako dolgoletna navada.

"Ne pojutrišnjem, mama, kar jutri — jutri!"

"No, pa jutri! Katere obleke bi, kaj misliš, Alena?"

"Najlepše nikar za na kmete in na pot. Utegne deževati, ker me tako prijemlje v kolnih."

"Oče, ti si čuden, ne razumeš! Najlepšo oblečo, Alena, tisto moderno, in jaz tudi! Ne sme misliti zunaj tisti kmet, tisti Stefan, — bogve, kakšno ženo ima —, da sva prilično v bogajme prosit. Alena je uradna hči — visoko izobrazena, za maturo; bi pa prišla prvič takla med tuje ljudi, da bi rekli, lej, kako je posvaljkana in utepena! Še tega je treba. Alena, le nobel! Naj zvedo tam zunaj, da si iz Ljubljane, da nismo kar tako! In pomisli, oče, — Barusa se je razgrela in se s širokimi gestami okrenila k možu — to pomisli, kako napneva vse drugačno ceno za šolanje tistega paglavca, če sva tudi na oči to, kar sva. E, ljubček, pomam svet; in da mi daš denarja dovolj! Sicer ostaneve obe doma. S kolodvora se popeljeva s izvozkem, da veš!"

"U, pol ure," je nenadoma zaskrbelo moža, ko je pomislil na ta po njegovi pameti čisto nepotreben strošek.

"Seve, pol ure, pol ure, — pet ur ti še hodim, zlahka, pet, tukaj pa ne, še pet minut ne! Da mi poroče kdo: o, škandal, taka gospoda pa peš! Seveda!"

"Mama, in če ne bo voza?"

"To je druga reč! Potem se midve zgroziva pri Smrekarju, češ, kakšna vas, kako gnezdo, še voza ni! In čast je rešena! — Sedaj se, Alena, takoj pripravi in potem spat; jutri bo zgodaj dan. Lahko noč!"

"Lahko noč," je odzdravila hči in hitela za rečih die v svojo skromno sobico. Ko so se že vrsta za njo zaprla, je Barusa prišla za ključko in naročila: "Alena, le nobel! In mature ne pozabi doma! — Sicer pa, kaj kmet razume", je dostavila prek možu in zaprla vrata.

"Veš, ljubi moj, za jutri takole naredimo: Zajtrk ti prinesem v posteljo, potem poleži, opoldne greš k "Zlati racki", je poceni, pravijo, in pošteno porelje, zvečer se pa itak že vrneva. Sedaj pripravi denar, jaz grem še za hip v kuhinjo."

Trptec je samo priklimal, zadovoljno priklimal, ker se je domislil "Zlate racke". Žena je naglo odšla v kuhinjo, on je skrbno odmotal plahto s nog in drsal v gorkih opankih k predalniku, kjer je poskal skromni prihranek, ki si ga je prišepnil redno vsak mesec od pokojnine in ga skrbno varoval za nepričakovane sile in opravke. Ko je nabral nekaj kronice v dlan, se mu je zdelo vsota še tako izredno težka, da je vrnil srebro nazaj v predaleček in začel računati. Za vlak — karta za na oba — konca — toliko voz — recimo — toliko — kmetijski koleseji menda ne bo tako drag kot mestna kočija — da, je že prav, dvajset kron ji dam — Saj sama tudi ni brez nič — naj le tudi nekaj primakne, ker je toliko njena kot moja — naj le.

Ko je razpostavil kronice v lepo dolgo vrsto po predalniku, je počakal žene, ki se je naglo vrnila iz kuhinje.

"Na Barusa, pogled jih!"

Oči so mu žarele, ko je s tresočim prstom kazal na zbor kronice. Kakor bele ovčice, so se mu zdele, na travniku.

Barusa je hitro štela: ena, dve, tri — — — "Je še nekaj! Če bi pa še en desetak v papirju dodelal, bi bilo lepše; več lepše, ne da bi ga zapravila, seveda ne; ampak bolj se postavi človek, če ni sam drobiž."

"Drobiž, kakšen drobiž, saj je samo srebro!"

"No, saj nič ne rečem", je spravljala žena denar v pest — in ga zopet štela —, mož je pa ob vsaki številki priklimal in gibanje s prsti na roki kontroliral še enkrat izdano vsoto. Ko je izginila zadnja krona v ženino pest, je izpregovoril kakor nekaj v uradu: "Prav."

Barusa pa je molče hudobno pomežiknila na levo oko in rekla:

"Še toliko se nisem nadejala! Skopuhček!"

Trptec je zini, da bi razodel strah in jezo zaradi svoje prevelike radodarnosti; ali Barusa se je dvignila na prste in ga v trenutku, preden je izpregovoril besedo, poljubila na lice.

"Takole je vselej," je zamrmral Trptec zadovoljno in si obrisal v ogoljenim rokavom poljub s lica. Jena, ki se je v hipu rodila, je s poljubom zamrla, in mož je udobno drsal nazaj k naslonjaču.

Barusa je še nekaj časa prenašala kronice v pesti in jih tečkala s slastjo, kakor jo imajo ljudje, ki se jim reče tenek kosček kruha vse življenje. Nato se je pa lotila s mladostnim ognjem pripravljajanja za drugi dan. Skripala so vrata visoke omare, hreščal predalnik, in žena je izhrla in slagalala na stol, na stari kanape, dokler ni trudna od tega tekanja po sobi dovršila svojega posla.

"Menda je vse", je sklenila roke in še enkrat pregledala. Potem je pa priklimala stol k možu, ki se je med ženinim skrbnim opravljanjem zamislil in zagledal v pobledele, pisane zvezde na stropu.

"Kaj smo uškali, Janec!"

Trptec se je predramil iz sanjavosti.

"Taka je postava življenja!"

"Trda je. Verjameš, da me je sedajle, ko natlačeno premišlujem, zakaj gre, kar zabolalo pri srcu."

"Zabolelo? Zakaj?"

"Uh, ti moški! Brez srca ste, čisto brez srca! Le pomisli. Človek se ubija, pritrjuje in strada, da odradi otroka. Ko je za kaj, ti pa kažejo po svetu z njim. In namesto da bi tebi služil in malo, vsaj malo povrnil, pa služi drugim — in drugim dela."

"Taka je postava življenja."

"Postava, postava, naj bo, če je, ampak je krivična. Ah, takole mladega dekleta in še lepega povrh, pa samega v svet!"

"Ali jo boš pod lonec poveznila? Kakšna si!"

"Kakšen si pa ti in vsi moški. Ali je treba, da se potika toliko takih deklet, ki so učene in lepe in poštenih rodbin, krišem sveta. Ali je tega treba?"

"Treba! Seveda bi ne bilo treba, če bi jim kdo vsako jutro nasul mizo z mano. Ta je pa skopnela v puščavi in je ni več."

"Nalašč me ne razumeš, ker me nočeš, ker ste moški vsi enaki, sem že rekla. Koliko je ženinov, ki so pri dobrem kruhu, pa mar je komu pridne in dobre in lepe! Nič!"

"Ljuba duša, ali si čudna! Če hoče ženska moža, mora prav zaradi tega v svet, zaradi tega, da veš!"

"Kako pa! Ženske naj nore za moškimi! Narobe svet!"

"Narobesvet. Dobro, ga pa obrni na lice! Aleno doma zaprimo, in na vrata nalepi list: 'Tu pridna in dobra in lepa deklica. Koj oddati. Kdor pa še ni v devetem čimovnem redu, naj ne vpraša po njej!' Takole, če hočeš. Ali pa se posodi trgovcu Bernardoviču v okno tja na Glavni trg!"

"Kako si grobi!"

"Taka je postava življenja," je bolj deklariral kot govoril Trptec ter se zagledal zopet v zvezdo na stropu.

Barusa je obmolnila in iskala rute v žepu. Ko si je obrnila oči, je vzdihnila globoko iz prsi. Nato je še za časek pomolčala in še enkrat vzdihnila.

"Kakor je božja volja! — Pojdiva spat!"

Trptec je vstal in še enkrat ponovil, monotono mrmraje:

"Taka je postava življenja!"

Medtem pa Alena ni razmišljevala, kaka je postava življenja in se ni srčila na moške. Njo je prevzela samo ena edina misel: Vun — v življenje — v lepi, pisani svet.

Ko je stala pred zrcalom in si spletala kodre v tenke kitice, jo je prvič v življenju prevzelo s čudovito silo omamno, gizdavo čuvstvo. Prevzelo jo je s toliko močjo, da je videla v steklu, kako je zardela sama pred seboj. In takrat so se stene njene ozke sobice še bolj stisnile, strop se je ponižal prav do nje, da je srce občutilo tesnobo. Nemirno je vtrpetalo in koprnelo: vun — vim — v svet — v življenje! Dajte solnce roži, dajte dvoran in blestečih kandelabrov temu prelestnemu telesu, dajte piti skritim sanjam iz studenca živih.

Vsa je vztrpetala, vsa drhtela. Široko odprti oči hrepeneči sijaj je žarel v zrcalu, žarel in gledal za nepoznamimi cilji v daljavo, kjer je solnce, kjer je luč, kjer se snaja prostornost. Strop se je vihal, stene se razmikale in kakor o-motično se je zaobila bela postelja. In v njenih mislih ni bilo ne grenkote slovesa, ni bilo oči materinih in ne očetovih, njene misli so bile same rože, in nad rožami skrivnostni vonj, nepoznan in neokuzen, in vendar je tako silno žejalo po tem slaju njeno dušo.

II.

Dobro dolgo se je zasedel Janec Trptec tistega dne pri "Zlati racki", ko sta žena in hči iskali službe pri Smrekarju. Dokler je bil doma, je bil nemiren in razburjen. Pogledoval je na uro in glasno momljal sam s seboj.

"Osem! Sedaj sta še na postaji. — Če nima vlak kaj zamude. — Jeseni menda ne."

Potem je pogledal okrog okno, če se vreme ne bi kaj izpreverilo.

"Pol devetih. Ali sta dobili voz? — Bogve. Na kmetih je težava. — Vem, dobro vem! S kom mislijo to vem. — Da bi le prevedel na plačal! — Ni mi bilo dovolj, da sta ali nafrljeni kakor baronovski, nak, ni mi bilo dovolj. Seve, Barusa je še takal! Le nobel! — Marš! — seve — za moje pristrane kronice. — O, tudi jaz bi na ta način."

Trptec je obšla pereča grenkoba pri misli na denar. In če bi se navsezadnje naklepilo, da bi prišli domov — brez službe — no — na to niti ni smel pomisliti. V samih nogah je začutil ob tem šepetajočo bolečino in dosti se je potrudil, da je zamoril tako misel.

Do enajstih je preudarjal in popotoval v duhu z ženo in hčerjo. Ob enajstih se je pa domislil "Zlate racke" in v vse drugo nemadoma pozabil. Skrbno je izvil iz omare najlepšo obleko in se opravljal in lišpal, kar se je dalo. Z zadnjim kosčkom pomade si je pomazal sive brke in jih nasukal, da so stale kot le kaj.

"Le nobel, Janec! Če drugi, zakaj pa ne ti!"

Na glas se je zamemjal, ker je bil prepričan, da je istuhal imeniten dovtip. Nato je skrbno pozaklenil in odšel.

Ko je odkosil si je po evičku privoščil še bizelja. Učinek je bil izvrsten. Zakaj Janec Trptec je pri obhodu dal pošteno napojno natekarici in ji za slovo parkrat prav fantovsko poredno pomežiknil. Natakarcica se mu je veselo nasmehnila, kar ga je tako navdušilo, da je trikrat potipal mimo kljuka, preden je je ušel in odprl.

"Premeta reč", je preudaril na cesti, "še bi se oženil, če bi se Barusa kaj primerilo, premeta reč, da bi se!"

In ker je bilo v njegovem srcu veselja veliko in nad njim trdna zavest, da ga nihče ne nadzoruje, je je zvil še v kavarno ter tam po črnem posrebral silice aličevke.

(Dalje.)

Novice iz Jugoslavije.

Po volitvah v konstituante.

Iz dosedanjih rezultatov volilnega boja je razvidno, da je dosedanja vladajoča gospoda, najsi bo klerikalna ali liberalna s svojo dosedanjim politiko zavozila s tira, kjer bi imela še simpatije ljudstva. Pomislimo le, s kakšno mogočnostjo je dr. Sušteršič gospodaril še pred par leti v Sloveniji. Njegova domena je bila absolutna. Le v Ljubljani so imeli liberalci še državnozboraki mandat, ki so ga dobili ob absolutni večini ljubljanskih volilcev. S Sušteršičem pa je padla ta sila in volitve v konstituante so klerikalnemu polomu dale izraza v številnih, ki pomenijo v Sloveniji velik politični preobrat. Z ožribom na številne stranke, ki so se udeležile teh volitev, je število klerikalnih glasov padlo več nego za 100 odstotkov, dočim so socialno-demokratski in komunistični naravno daleč nad 44.000 glasov. Ako bi bilo socialistično delavstvo brez narodnih socializmov glasovalo za eno listo, bi bili delavci in pripadniki kmečke svese druga najmočnejša stranka v Sloveniji. Moč proletarijske slojeve je torej v Sloveniji silna, samo združiti jo je treba v pametno fronto, ki bo s treznim načrtom vodila politični boj v prid vsake volitve. Klerikalci so dobili za Sušteršiča nad 100.000 glasov, danes pa le okoli 55.000. Socialni demokrati smo dobili v Sloveniji pri teh volitvah 29.000 glasov, in komunisti okoli 16.000. Zlasti je pomemben uspeh na štajerskem, kjer so naši volilci združili socialističnih glasov nad 20.000, dasi so komunisti napravili razdor pod krinko združevanja. — Prav posebno se odlikuje Celje in Maribor z okolici. Savinska dolina, Koroška, Ptuj, viničarji Brežice in železniki proge.

Na štajerskem vladalo silno navdušenje med socialnimi demokrati. Z mariborskega delavkega doma vira rdeča zastava, in vsi mi smo vzradodeni nad lepim uspehom, ki se izraža deloma v dobljenih mandatih, še bolj pa v glasovih, ki so bili oddani za kandidata republikanske socialne demokracije.

Te volitve so pokazale, kakšen silni politični faktor je slovensko ljudstvo postalo po preobratu in kakšno ulogo utegne v bodočih letih imeti ta ljudska množica v politiki, če bo znala to svojo silo izrabiti v prid proletarijskega naroda.

Krivični volilni red nam je sicer odvzel najmanj dva mandata, ki jih dobe komunisti, dasi nimajo s socialno demokracijo sozvernega števila glasov. Enako se godi tudi liberalcem, ki so kljub velikim ostanikom nad koloniki, vendar nesrečno izšli iz teh volitev.

Socialna demokracija je v Sloveniji tretja in najmočnejša stranka, ki jo prekašajo še klerikalci in samozavestnejši za par sto glasov. Zavedajoč se po teh napetih svoje odgovornosti, kot stranka dela, ključemo vsem volilec in nevolilec, da nas ta še prav posebno kliče na delo, da pri prihodnjih volitvah tudi dobimo našim glasovom primerno število zastopstva in ustvarimo močno stranko. Za to na delo!

Izd volitev v varaždinski županiji in v Medjimurju. V volilnem okrožju varaždinskem s Medjimurjem je glasovalo 45.001 volilcev. Hrvatska zajednica je dobila 2330, demokrati 2855, komunisti 2096, socialni demokrati 2064, klerikalci 2463, seljska stranka 51932, frankovci 1261 glasov. Izvoljeni so bili: 1 demokrat (minister Križman), 1 klerikalec (dr. Velimir Deželjčič) in 11 kandidatov seljske stranke, med njimi kot nositelj liste Stjepan Radič.

Interesantna volilna borba se je pri volitvah dne 28. t. m. odigravala v Bosni in Hercegovini. Največjo ulogo so pri teh volitvah igrali verske in plemenske razlike med bosnanskim ljudstvom in vprašanje agrarne reforme. Volitev samih se je udeležilo 17 strank in stranke. Najpoda se bo sčasoma tudi v Bosni, kakor povsod v državi, izvršila čimprej povsem nova grupacija strank na gospodarski podlagi. Najmočnejše je to, da so vse stranke na svoje volilne programe zapisale izvedbo agrarne reforme, dočim v resnici še danes v Bosni ni izvedena in so za njeno radikalno izvedbo v resnici samo socialisti.

Wranglovi vojniki v Strnišču pri Ptaju. V Strnišču je prišlo 1000 vojakov poraženih Wranglovec armade. Wrangel sam se nahaja v Carigradu.

Nečloveški način zasliševanja. V Sarajevu se je dogodil na policijski ta-le slučaj: Slavka Petrovič, 12letno dekle, je bilo obdolženo, da je ukradla svoji gospodnji zapustalci. Pri zasliševanju so ji predstavljali na čelo revolver, grozili ji, da jo obesijo in pretepo, na kar se je dekle tako prestrašilo, je padlo v omedlevice in resno omedlelo. Zoper nečloveške zaslišovalce je uvedena preiskava.

Bitka s tihotapci. V Djevodje-lji, na grško-jugoslovanski meji so skušali tihotapci 2850 ovac ishitotapiti na Grško. Obmejna straha pa je stvar zapazila. Vnela se je praveca bitka s puškami in bombami. Bilo je več mrtvih in ranjenih.

Pri oštinjakem sodišču je bila izročena razsodba nad 137 obtoženih, ki so bili obtoženi veleizdaje. Obsojeni so na pol leto do deset let, 49 obtožencev je bilo izpuščenih, ker se jim je zaručunal preiskovalni zapor. Nikitove žrtve.

Razne vesti.

Civilizacija v Asiriji pred 3500 leti. Nemška orijentalna arheološka družba, ki po vojni nadaljuje z iakanjem starin v Mezopotamiji, je pred kratkim objavila prevod zakonika iz stare Asirije, ki je bil v veljavi okrog leta 1500 pred Kr. Zakonik, ki se nahaja v klinopisu na lončenih tablicah, je bil najden v razvalinah Asura, takratnega glavnega mesta Asirije. — Najdba dokazuje, da so bili stari Asirci že obdarjeni s "civilizacijo", katera sega do današnjih dni. Zakonik se namreč glasi, da morajo biti mejniki med posestniki privatnih zemljištev strogo priznani in spoštovani. Dalje se določbe, ki se tičejo razmerja med gospodarjem in njegovimi sužnji, očetom in otroci, možem in ženo, upnikom in dolžnikom in lastnikom polja ter njegovimi delavci. Po odredbah glede zakona med možem in ženo je soditi, da je takrat še bila poligamija v Asiriji, toda vladar je hotel uvesti enženstvo. Določba na tablici pravi, da mož mora imeti samo eno ženo in le v slučaju, če je žena zadovoljna, si lahko mož vzame konkubino, katera pa mora biti dekla prve žene. Mož je imel sledeče pravice napram ženi: "Ako žena ukrade svojemu možu kakšno stvar in jo da drugemu možu ali ženski, zapade smrtni kazni. Če žena, ki se loči od svojega soproga, vzame njegovo hišo, dokler je on še živ, ima soprog pravico izvršiti nad njo kazen kakršno si izvoli."

Komunistično gibanje v Turčiji. Oni, ki so se vrnili iz ruskega ujetništva, razširjajo v Turčiji neprenehoma komunistično gibanje. Osrednji komunistični odbor za Turčijo se nahaja v Carigradu.

V Turčiji je komunistična stranka jako mojestersko organizirana. Zastopniki komunistične stranke Turčije so se udeležili tudi poslednjega kongresa vzhodnih narodov.

Papež tolaži pregnane kralje in cesarje. Pognani kralji in cesarji se kaj radi obračajo do rimskega papeža, da jih potolaži, ter da blagoslovi njih upanje na boljše bodočnost. Zadnje čase je papež sprejel v avdienci vse družino bivšega grškega kralja Konstantina, in sicer princea Andreja, princezino Alice, rusko veliko kneginjo Julijo, princezino Mino in Kaenijo in bogzna še kak prince in princezino.

JAVNA ZAHVALA.

Slavonie Immigrant Bank, 436 W. 23rd St. New York, N. Y.

Gospodje, naznanjam Vam, da sem prejel Vaše pismo in v njem prejemno potrdilo iz starega kralja za lastnoročni podpisom, katerega sem zelo pričakoval po dveh mesecih. Lastnoročni podpis mi priča, da je moja rodovina prejela celo svoto katero sem poslal po Vaši banki dne 18. septembra v znesku od 11.040 kron. Na Vašem poštenem, točnem in hitrem poslovanju se Vam najlepše zahvaljujem in priporočam vsakemu, ki ima potrebo poslati denar v stare domovino, da se obrne na Slavonie Immigrant Banko v New Yorku, kjer bo vsak Slovenec najbolje postrežen. Vaš

Jurij Radošič, 2614 Michigan Ave. Flint Mich. (Advr. Jan. 4.)

ALI STE PRIPRAVILI ZABOJ?

Naša prihodnja polijatev gre 15. januarja 1921. Rojaki, ne pozabite vaših srovcov v domovini, pošljite jim potrebno obleko, obutev in živeč.

Teža zabojev do 100 funtov stane za vozino 15c od funta. Za vnašaljšna pojasnila se obrnite na tvrdo.

STRUKE & HORRAK European Trading & Export Company, 88—Ninth Ave., New York, N.Y.

PRISILJEVANJE V AMERIKO PREPOVEDANO

Ameriški konzulati v Evropi ne bodo imeli pravice izdajati dovoljenja v Ameriko po 4. marcu, 1921.

Kdor hoče dobiti svojce v Ameriko, naj si da hitro pri meni naročiti potrebno listino, tako da očka v strano kraju dobi dovoljenje od ameriškega konzulata pred 4. marcem, 1921.

MATIJA SKENDER, Javni notar za Ameriko in stari kralj.

5227 Butler Street, Pittsburgh, Pa. Sifharta in Trsta v New York stam 385.00.

CUNARD ANCHOR LINE

Parnik "ITALIA" odpluje dne 25. jan.

Parnik "PANNONIA" odpluje dne 18. jan.

DUBROVNIK in TRST

DUBROVNIK in TRST

Cena tretjem razredu je Dubrovnik \$125.00 Trst \$115.00 in \$5.00 vojnega davka.

Cena tretjem razredu je \$125.00 in \$5.00 vojnega davka.

V vsakem mestu je zastopnik te družbe. Oglasite se pri njem.

CUNARD LINE

PARNIK S. S. SAXONIA, 14,300 ton, Jan. 22.

Cena kabine \$150.00 in \$5.00 vojni davka. Cena v tretjem razredu \$125.00 in \$5.00 vojni davka.

Največji parniki naravnost V HAMBURG.

Cena v tretjem razredu na Odessu via Hamburg je \$129.20 in \$5.00 vojni davka.

Zastopnik te družbe je v vsakem mestu, oglasite se pri njem.